

КОМЕДИЈА

ЧАСОПИС ЗА ПОЗОРИШТЕ, МУЗИКУ И ФИЛМ.

Уредник Никола Трајковић.

Власник за Издавачко Удружење „Илустрација“ Иван Зринић, директор „Илустрованог Листа“.

„Fra Diavolo“ на београдској позорници

Колоратурни сопран, г-ђа Софија Драусаљ, симпатична чланица београдске Опere, пева велику партију Целине у „Фра Диаволу.“ — Koloraturni sopran, g-đa Sofija Drausalj, simpatična članica beogradske Opere, peva veliku partiju Celine u „Fra Diavolu.“

Премијера »Кајања« на београдској позорници

У току ове недеље даје се у београдском Народном Позоришту, премијера драме „Кајање“ од Александра Илића, младог домаћег аутора. Ово је други комад г. Илића који се даје на београдској позорници, јер је пре рата игран један његов једночиш.

Пред ову значајну премијеру „Со-
моедија“ је сматрала за потребно да се обрати г. Илићу, да јој да своје ми-
шљење о комаду и о његовом изво-
ђењу на београдској позорници. Г.
Илић је одговорио врло љубазно и
духовито:

— Шта да кажем о мом
комаду!

Мало теорије? Мало позори-
шне метафизике? Или да пређем
на импресионистичко варирање
самог себе у сентиментално-ци-
ничном ставу човека јубоженог
од таштице, окорелог од бон-тона?..

ка оперска управа била би без
слуха. Дакле ту је пропаст очи-
гледна, а ја желим сваког успеха
вама, са амбицијом у басу и
бубњу, то бих неприметно пре-
шао на оперску уметност и узео
улогу првог тенора какве европ-
ске паланке. У том случају сва-
љив — и прелазим даље... Же-

Нацрт за декор I чина „Кајања“, од г. Јована Ђелића, позоришног сликарa. —
Nacrt za dekor I čina „Kajanja“, od g. Jovana Bjelića, pozorišnog slikara.

Г. Александар Илић, писац драме „Кајање“.

Нацрт декора за III чин „Кајања“ од г. Јована Ђелића.

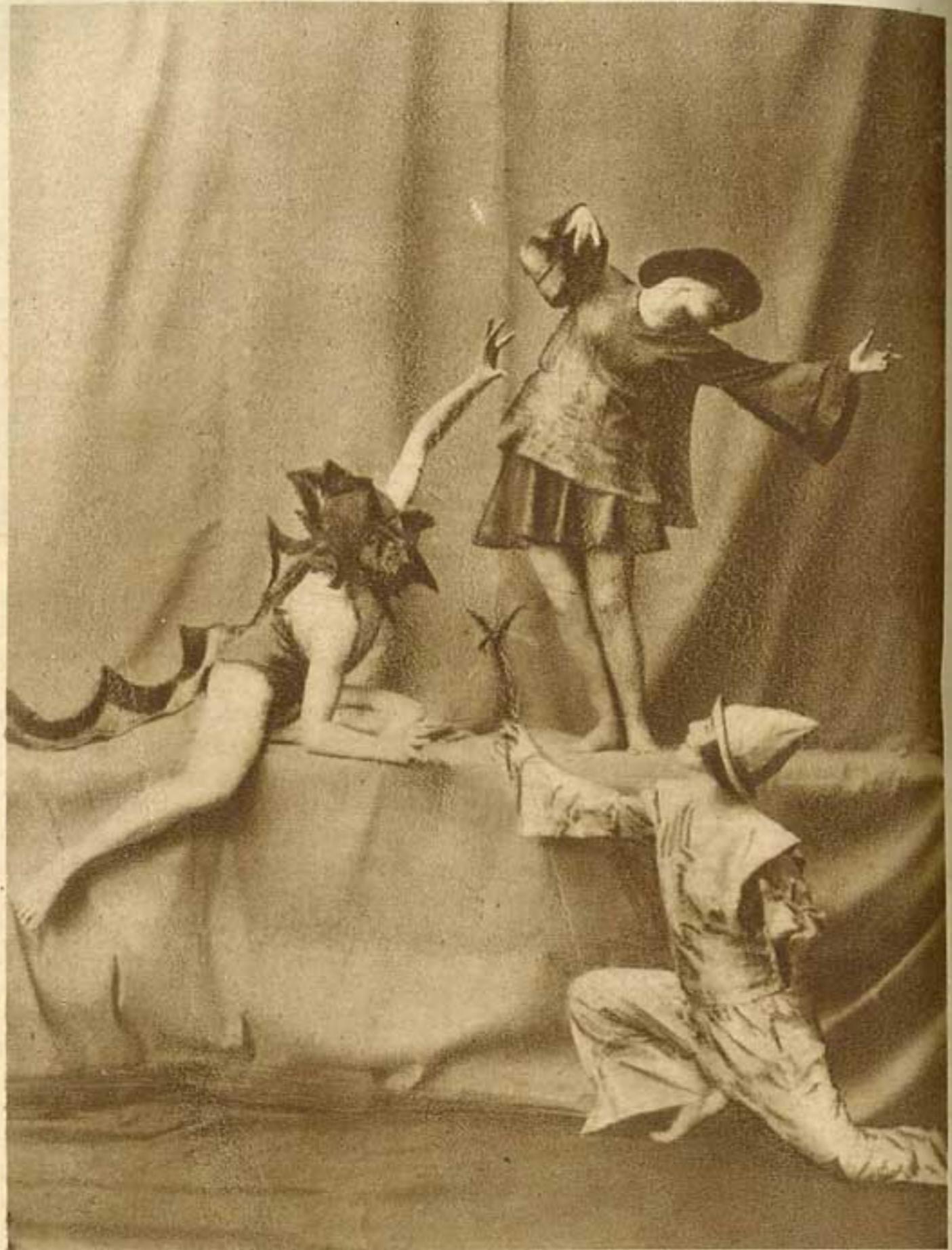
лим успеха из дубоке љубави и
Желим да комад успе, и због у-
нијетета према нашим драмским праве, која може бити неумитна, и
уметницима, који су уложили то-
покрај све моје љубави и пошто-
лико напора и талента. Јер зби-
вања према њој — кад прогледа-
ља нема већих мученика од па-
у стомак ледене, челичне касе,
ших глумаца и глумица.

Желим им да буду не само-
ска својим пациром као да
уметничке но и моралне вели-
је на сцени јунак мелодраме,
чине у нашем друштву и нашој не другарица Главне Контроле и
цивилизацији. Јер једна од нај-
Циришке Берзе. Желим да комад
већих уметности јесте глумачка. успе због управе како се не би
Њихона је социјална титула глу-
мац, док они на позорници то други део трилогије. Први део
престају бити. Сваке представе су Гриже, са радијом у Паризу
има да даду све скале, све то-
а трећи Балет с леђима.
нове једине одређене личности: Дакле, има кад да се каје и о-
има да живе, а не глуме. То је станове без слуха...

претешко. То ми, који нисмо
Желим да комад успе због
глумци, сваки дан глумимо, јер позоришних репортера. Јер зби-
шик је тешко да играмо себе. ља тешко је кад човеку стално
Зато им желим да сваки дан кини жуч. А новинарска дуж-
осете, у иакијаду за свој не-
пост — поред иервозе — приро-
уморан рад, сву чистоту умет-
дом свог посла испрнљује и у-
ничког и интелектуалног задо-
носи мождану анемију.
вљства правог успеха. Само, да
Желим да премијера успе и
ли сам им ја пружио материјал због... али доста је и овога.
за то?

Александар Илић.

Novi umetnički ples kod nas

Grupa plesača R. Labana dolazi krajem maja k nama, i u svim većim pozorištima prirediće po nekoliko predstava. Slika predstavlja „Pogibiju zmaja,” komorni ples od R. Labana. — Група играча Р. Лабана долази крајем маја к нама и у свим већим позориштима приредиће по неколико представа. — Слика представља „Погибију змаја,” коморни плас од Р. Лабана.

„Горе и Доле” пlesna komedija u pet plesnih grupa. — „Горе и Доле” балатска комедија у пет играчних група.

„Pelivanija” plesna tragedija u pot kola od R. Labana. — „Пеливанија” плесна трагедија у пот кола од Р. Лабана.

Народно Позориште у Новом Саду

Г-ђа Божана Адамовић, примадона Новосадске Опere.

Г-ђа М. Оливера, члан Новосадске Оперете у улози Сузе ("Дротар").

Г-ђа М. Оливера, члан Новосадске Оперете, у улози Алцезије у „Луткама“.

Г. Клеменс Клеменчић, редитељ Опere и Оперете Новосад. Позоришта.

Osečko kazalište

Jedan lep uspeh u opereti: г-да Штефка Полић, члан осећке оперете, као Баждара (у истоименој Калмановој оперети), у којој је постигла ове сезоне sjajan uspeh.

Повлашћено Позориште у Нишу

Г-ца Љубица Красићева, првакиња нишког Позоришта: у улози Љубице (Тиндо).

Г-ца Красићева као Кети (Стари Хајделберг), Кармен и Рушка (истоимени комади).

Француски конзерваторијум у Београду

Активно друштво „Les Amis de la France“ осим своје читаонице и библиотеке, организовања конференција, успелих концерата и других уметничких манифестација, приређује врло успешна матинеа, на којима смо имали прилике да чујемо често пута наше младе аматере, и осим тога неколико симпатичних покушаја на пољу позоришне уметности. Те комаде је спремала г-ђа Васел, велика пријатељица наше средине, свршена конзерваторискиња, ћак чуvenог Дипон-Бернара, бившег сосиетера Француске Комедије у Паризу, и која је врло успешно сарађивала у разним војним позориштима за време рата, и тиме много задужила савезничке војнике.

Један од наших сарадника посетио је г-ђу Васел да се обавести о њеним пројектима за идућу годину и у исто време да јој изјави захвалност наше публике за њен досадањи рад који је она са пуно познавања ствари и великим преданошћу вршила и доприносила упознавању француске позоришне литературе и лепоте француског језика код нас.

— Ја сам вољна, одговорила је врло љубазно г-ђа Васел на-

управи клуба „Les Amis de la France“ да се на јесен отвори курс дикције и декламације у самом клубу. Часови би били два пута недељно, програм и начин рада као на Конзерваторијуму. Разуме се да би обратила највећу пажњу неговању класичне литературе. Мислим да ће бити неопходно потребно створити три групе: виши, средњи и основни курс који би био намењен само деци.

Циљ ми је да пре свега популаришем француски језик, и да усавршавам његов изговор наших ћака.

Прво би било потребно вршити практична вежбања: дисања при говору, артикулације гласова, изговор. Затим би се предавала вештина читања, и најзад декламација. Метод рада био би као на конзерваторијуму.

Разуме се да кандидати за ове курсеве могу бити само они који владају довољно француским језиком, и да су чланови клуба „Les Amis de la France“.

На крају је г-ђа Васел изјавила своју велику наду у успех овог курса и на леп одзив наше публике.

Гостовање балета групе г. Лабана у Загребу

Од 23—28 маја гостоваће у гротеске, велике оркестралне и загребачком Народном Позоришту, мале коморне игре. Он је потпуно балетно позориште Рудолфа борник нове балетне уметности, Лабана, а после тога вероватно по коме је игра уметност незадовољна у Београду. Г. Лабан има у висно од музике и сама за себе Хамбургу своје сопствено позориште у коме изводи своје балетне драме, комедије, трагедије, опера. Г. Лабан, родом је чехословачки

вак из Братиславе, аутор је извр- сима је уметник и тво- ћених комада, које он лично ин- рац гимнастичког система, који је сценира, црта костим, одабира на прошлогодишњој утакмици из- пратњу и све остало. Пре рата имао је своју школу у Швајцарској у Аскони, прекрасном делу при- роде, где су посетиоци целога света похађали његове свечане представе, које су се изводиле у природном позоришту под ведрим небом. Његова уметност има готово филозофску позадину и приближује се религиозном схватању стarih народа, којима је плес био најсавршенији изражај душе и осећаја човечијих.

Пред крај рата повукао се у Цирих и ту прикупљао око себе једну лепу групу ћака, да настави- вор за гостовања у Риму, Фирен- са њима рад, који му је рат омео. Сада му је главно седиште у Хам- бургу одакле приређује турнеје, па је недавно приредио врло успелу турнеју по већим градови- ма Немачке: Берлину, Минхену, Франкфурту и т.д.

Његово балетно позориште броји 20 лица, а школа у Хам- бургу 300 ћака. Осим ове школе у Хамбургу има још и сталне школе у Цириху, Берлину, Мин- хену, Франкфурту, Бечу и Будим- Пешти, те је број за сада око 4 хиљаде ученика, са којима има намеру ове јесени приредити у Берлину огромну гимнастичко-ко- реографску представу. Јер он је

сем тога што је уметник и тво- ћених комада, које он лично ин- сценира, црта костим, одабира на прошлогодишњој утакмици из- међу 15 разних гимнастичких си- стема, однео прву награду.

Лабанова је мајка родом из наших крајева, и он је као дечак проводио лепе дане школског од- представе, које су се изводиле у мора у Босни, код рођака. Те су му се успомене освежиле када му је прошле године дошао један ћак из Југославије, г-ца Вера Мил- чиновић, позната соколица, ћерка наших књижевнице Аделе и Ан- дре, и он је зажелео да опет види крај у ком је провео своју мла-

дост. Тако је ових дана дошао из Италије, где је склонио угро- вор за гостовања у Риму, Фирен- си, Ђенови и Милану; у Загребу је већ одредио гостовања за ову сезону.

Његова уметничка трупа сас- тављена је од 14 женских и 6 мушких чланова, који су по на- родности: Руси, Естонци, Енглези, Данци, Пољаци, Румуни, Итали- јани и једна хрватица.

У Загребу се основао одбор госпођа, које ће се побринути за школе у Цириху, Берлину, Мин- хену, Франкфурту, Бечу и Будим- Пешти, те је број за сада око нови отмених породица, који се 4 хиљаде ученика, са којима има посвећују уметности, да њоме

намеру ове јесени приредити у утиру пут до хармоничног разви- ћа душе и тела.

Писмо из старог града

Позоришни живот у Дубровнику

„Comoedia“ је прва зближила ришка, и како стално иду напред. и стварно ујединила наша позо- ришка. Она редовно доноси упо-редни рад свију наших позорница у краљевини. Отуда данас није тешко из „Comoedie“ дознати ко- лико су напредовала наша позо-

ришта, и како стално иду напред. Али нас, дубровчане, обузима ипак извесна сета, на помисао да имају ми немамо данас оно што имају Београд, Загреб, Скопље, Осек, Сплит и т. д. Дубровник нема свог позоришта, град

у чијим је зидовима цветала прва (и ако су цене биле врло високе) наша позоришна уметност и чији најбољи је доказ како Дубровчани су синови дали класични век знају да цене позориште и уметност. Ненадмашне уметнике дубровчани су френетично поздрављали усклицима и китама цвећа. Одушевљење је било толико да су Художественици на молбу грађана дали још две накнадне представе.

Не сме се допустити да овако и даље остане. Не, не сме! Позориште, које у првом реду шири просвету међу народним слојевима, мора се успоставити и у Дубровнику.

Сплитско позориште основано је пре три године, али оно још ни једном није долазило у наш град.

Дубровчани су жељни позоришта.

Као први доказ те жеље, дубровчани су недавно ангажовали Московски Художествени Театар да нам гостује. Препуни театар

После овог првог позоришног гостовања у Дубровнику, већ нам се спрема друго. Крајем маја долази загребачка опера, и даће пет представа. Дубровчани се већ јако интересују и за овај други културни догађај.

Дубровчани су дорасли да имају своје позориште.

S. F.

Један изврстан комичар

Народно Позориште у Скопљу

Комика је нарочити жанр по-зоришне уметности. Све што је подложено нечemu што има обрнути смисао, а ипак са својом симболиком делује до најувишије тачке разумевања, врло је бизарно и занимљиво. И Берксон није био на погрешном путу: схватајући обрнути смисао као један плус више ка правом изгледу, није се преварио када је у Аристофану нашао правога генија. Отуда, сва оригиналност комике, оличена је кроз креацију посебне врсте.

Један, одиста, изврстан комичар, глумац од расе за тај обрнути жанр јесте Душан Цветковић, члан Скопског Народног Позоришта.

Цветковић је млад глумац и поседује знатан таленат. Његово играње је у духу натуралистичке школе.

Но поред драме, Цветковић пева у оперети и ненадмашан је у буфу. Његове најкарактеристичније улоге су: будала у Богојављенској Ноћи, Менелај у Лепој Јелени од Оfenбаха, а потом Фирст у Вишњевом Саду, Фролов у Казни, Калеб у Цврчу на огњишту од Дикенса и т. д.

На жалост, Цветковић идуће сезоне неће бити у скопском по-зоришту, али је врло утешно што овај талентовани глумац одлази у Сплит, где ће, као и овде, свакако са својом комиком пунити кућу.

Раде Драинац.

Повлашћена позоришта

Нишко позориште

Без великих реклама, осредњом амбицијом и мизерном пољу Нишко Повлашћено Позориште, под управом г. Љуб. Радићића, преживљава већ четири год. у Нишу. То време представља једну очајну борбу прошлости са садашњошћу, борбу модернога са старим. И та је борба у толико јача у колико се осећај реализација најбитнијега са данашњим, ма и најскученији, појам уметности намеће и управи и публици.

Управа је приморана да ствара репертоар најпогоднији за »касус« и да само с времена на време жртвује свој приход ради приказивања неке нове ствари, која изискује и више времена и веће издатке. И када се има на уму да »касус« одржава још увек наш национални репертоар или ствари у којима се добројудни Нишлија хоће слатко да наслеђе, не тражећи ни мало психолошко-социолошког проблема, онда се добија јасна слика у каквом се јадном положају налази права позоришна публика, која није у стању да сама одржава позориште.

Данашња финансијска криза, која угрожава рад и државних позоришта, свакако утиче и на јачину трупе и вредност техничке стране позоришта. У том погледу нарочито Ниш изостаје. Трупа, која није баш тако сретно комбинована, броји око 20 чланова. Намештај са кулисама, и нешто богатијом гардеробом, јесте као сваког путујућег позори-

шта. Сала мала и употребљива за све друго само не за позориште. Публика као и свуда, са једним корисним недостатком: нема снобова. Њен укус је различит. Један велики део хоће модерну драму — позориште је својим средствима не може дати. Онај други део хоће забаве, смех — и позориште му то даје, јер треба живети.

И поред свих недаћа позориште нам је дало у овој сезони неколико успешних премијера: »Рушку« и »Чвор« од П. Петровића, Нушићевог »Народног Посланика«, »Ашантку« и »Жену Сатану« са г-ђом Ж. Стокић и »Фауна«. Од реприза треба споменути: »Уображеног болесника«, »Кармен«, »Мамзел Турбијон«, »Васкрсење«, »Голгота« и др. На репертоару је од наша писаца био: Нушић, Сремац, Глишић, Веселиновић, Огризовић и Пеција Петровић, који је са члановима Загребачког Казалишта на своме путу и у Нишу приредио вече својих фарси.

Од чланова нарочито пажњу привлаче млађи. Г-ђица Красићева дала је у овој сезони неколико одличних креација. Са разумевањем, једном вештом психолошком анализом, она нам је дала одличну Каћу у Толстојевом »Васкрсењу«, изврсну Рушку, у истоименој Пецијиној драми, дражесну и љупку Кети у »Старом Хајделбергу« и још један добар низ израђених улога. Од мушких нарочито отскачу г. г. Орловић и Величковић. У својој

најближој будућности они ће по-конституисан недавно, изгледа казати сјајне резултате. Јака рука за идућу сезону спремити ка редитеља, који треба да дође, сталну позоришну зграду и издаће Нишком Позоришту једну дејствовати сталну, осетнију подобру трупу, која треба да се може позоришно управи, која хоће мало попуни. Од старијих ће и може да ради. Не учини ли чланова треба споменути г-ђу то, ми ћемо и даље имати позорище са резултатима, нама врло новића и Д. Кујунџића.

Позоришни Одбор, који је

Сид. добро познатим.

Наши уметници на страни

Италијански листови недавно су донели списак имена свих глумаца и глумица из савезничких земаља, који су за време европског рата радили у Италији на филму и у позоришту. Руса је било највише.

У томе списку налази се име и члана нашег Народног Позоришта г. Љубе Станојевића, који је готово две године као глумац радио на филму за познату фабрику »Чинес«. У историјском комаду »Фабиола« играо је једну од важних улога.

Није без интереса поменути да је г. Станојевић гостовао с успехом и у римском позоришту »Вале«. Играо је главне улоге на српском језику у Ђакометијевој драми »Грађанска Смрт« и у »Отелу«.

Г. Љуба Станојевић, члан београдског Народног Позоришта.

Мале вести „Comoedie“

9. овог месеца гостовао је у београдском Народном Позоришту г. Јосип Папић, члан загребачког Казалишта. Играо је насловну улогу у Балзаковом »Меркаде«-у.

Ово гостовање г. Папића била је у неку руку прослава за Београд његовог недавно слављеног јубилеја двадесетпетогодишњице у Загребу.

Успех је био толико велики,

да је г. Папић не само више пута био изазван, већ и формално засут цвећем које му је одушевљена београдска публика бацала. Тако да је г. Папић, стари београђан јер је у њему провео своје детињство, стекао уверење да га Београд не само није за боравио већ још увек воли као свог домаћег уметника.

Одликована на изложби у Турину 1911 г.

Само у овој радњи можете добити најбољу робу, највећи избор и фабричне цене

Мих. В. Вујовић
Кр. Александра 19.
Београд.

Чиновници и Сиротињо!!

Да бих дао могућност чиновницима и сиротињи, — који понајвише трпе новчану кризу — да и њима светли електрика и да их не трује гас, решио сам да свакоме уводим електричне инсталације на отплату у три рате.

За потребна обавештења обратити се Електро-Техничкој радњи

Јована М. Симића

Макензијева Бр. 5, Славија. Тел. 18-76

ГАЛЕРИЈА СЛИКА „ИЛУСТРОВАНОГ ЛИСТА“

Од 3. априла „Илустровани Лист“ проширен је знатно. „Илустровани Лист“ излази на 24 стране мањег формата (рангије излазио на 12 страна), и у сваком своме броју доноси као бесплатан прилог по једну уметничку слику величине данашњег „Илустрованог Листа“ и по 24 портрета виђенијих грађана и грађанки из целе земље, а ради узајамног упознавања.

ФАБРИЧНО СТОВАРИШТЕ
НАМЕШТАЈА
ТЕПИХА
и
ЗАВЕСА

ТРГОВИНА

ФИНИХ ПЛАТНА ПАМУЧНИХ и ЛАНЕНИХ,
СВИЛЕ, ПЛИША и МОКЕТА за НАМЕШТАЈ

Јосиф Јаролимек и Синови

БЕОГРАД

ОСНОВАНА 1891. ГОД.

КНЕЗ МИХАЈЛОВА 14.

Вариете „МЕТРОПОЛ“

ДЕЧАНСКА УЛ. 23 ГОРЊИ СПРАТ

БЕОГРАД

Препоручује велики априлски програм, од првокласних артиста и артисткиња

Почетак тачно у 10 часова увече

УЛАЗНИЦА 20.— ДИНАРА

Претплатите

се

на

„Comoediј“

ОГЛАШУЈ У „СОМОЕДИЈ“.

ФИЛМ

Филм у Београду

Програм београдских биоскопа од 5—11 маја

Колараци: »Хитац у поно- улоге. Гори Шлидт, Алге Фенс-
ћи« (фабрикат: Нордиск филм, и Петер Малберг такође одлич-
Копенхаген — издање: Аполо ни. Режија А. Сандерберга до
филм, Београд). — Наша филмска појединости успела.

публика има ретко прилике, да на платната наших биоскопа ви-
ди филмове данског предузећа Нордиск, старог заслужног пио-
нира филмске уметности. Без обзира на то, што су Нордиск
филмови радо виђени у филм-
ском свету због старог, и толи-
ко опробаног, добrog реноме-а,
последњи, савремени филмови
овог предузећа заиста, још увек
и све достојније репрезентују
дански филм. Жанр Нордиск фил-
мова, готово без изузетака је у
овоме: третирање друштвених од-
носа и проблема највише соци-
јалних, сукоб између човека и
жене, и брака. Редитељи Нор-
диска су радо оптимисте. Они

Цена љубавног пехара« (фа-
брикат: Бичер Сервис, Лондон —
издање: Алфа филм, Београд). —
Наша предузећа веома ретко на-
бављају енглеске филмове, упра-
во никако. Зашто? Овај је филм
једини енглески производ прика-
зан у току целе сезоне. Али,
ипак, одличан, ма да не тако свеж. Режија филма је прецизна
и уметничка. Интерпретација пси-
холошка и снажна. Сцене са тр-
ка су врло успеле и сугестивне.
Фотографија одлична. Превод
текста изванредан, што се иначе
ретко види. Утисак филма као
целине врло добар.

Касина: »Отмица« (фабри-
кат: Паладиум филм, Копенхаген
— издање: Американ филм комп.,
Загреб). — Сворити успео коми-
чан филм у више чинова, то је
прилично тешка ствар за дана-
шиње редитеље филма. У огром-
ној већини случајева, механичка
комика америчких комедија уноси-
се у један и, најчешће, два чина
— јер амерички редитељи добро
знају, да њено развлачење у ви-
ше чинова не може донети же-
љени ефекат и рентабилни успех.
Овај први, код нас приказан,
филм данских комичара, Пата и
Патахона, задовољио нас је у
убиство — не штети компози-
цију дела и добар успех код
гледаоца. Један осмех Карине
Бел осваја одмах, неодољиво.
Ова глумица зна да преживљује лични. У хумористичном смислу

Једна сцена из филма „Хитац у ноћи“. — Jedna scena iz filma „Hitac u noći“.

филм је успео, у толико пре, што му до сада је имало врло про-
и обрада садржаја није банална.

Увек ћемо радије примити ре-
ализме добрих филмова, него пре-
мијере рђавих. А реприза филма
»Са Станлејем кроз Африку« је
врло погодна. Овај филм — пре-
цизан, занимљив, интересантан,
добро игран и одлично режиран —
може се и по други пут гле-
дати, и то са интересом.

Колосеум: »Певачица из
Санфранциска« — Мало стари
филм Голдвив продукције. Један
од оних филмова који «могу да
се гледају», али за љубитеље
филма не значе велику штету,
ако њихов приказ пропусте.

Хофманове приче« (фабри-
кат: Вита филм, Беч — издање:
Фуртингер и друг, Загреб). — брикад: Артореф Пихнер, Њујорк
Прерада позоришних дела у фил- — издање: Босна филм, Загреб).

— Као и сви филмови Дугласа један филм Дугласа, само једну Фербенкса, и овај је пун динамизма, темперамента, елана, пуно освежен. Овакви су филмови најбоља школа живота, јер људи као Дуглас, то су људи здравља, енергије и, пре свега оптимизма. То је животна филозофија Дугласа. Филм је мешавина акробације и неодољивог хумора, низ комичних и озбиљних авантура. Треба видети само

Код Опера рђави филмови.
— Код Витаскопа такође.

Р. Чк.

Филм Клуба Филмофил

Као што смо у једном од прошлих бројева писали, Београдски Клуб Филмофил, у намери да створи један свој филм, расписао је конкурс за либрето. Рок предаје био је до 1 маја. До тога датума било је предато жири-у — који се састојао од г. г. Б. Токина, С. Кракова, М. Игњачевића, Д. Алексића, П. Зрнића и Р. Чкоњевића — десет либрета, који су предати овим редом: Јој Рендулић (В. Бечкерек): »Слепчев хитац«, драма; Десимир Лазаревић (Београд): »Са обале Саве«, драма; Н. Поповић (Београд): »Омладино, тргни се!«, драма; »Р«: без назива, »комад из пустоловног живота«; Ристо Рактовић: без назива, драма; Светозар Станковић (Загреб): »Уграбљена срећа« комедија; Бранимир Ђосић (Београд): »Буди Бог с нама!«, гротеска; Чед. Савић: »Једина кћи«, лакрија; Х. Е.: »Доживљаји младог Петра«, драма; Б. Рочкоман: »Плод греха«, драма.

Жири је у току две седнице решавао о либретима, и већином од четири гласа (један је члан гласао против, а један у опште није ни учествовао у решавању) изабрао за прву награду — односно за приказ у филму — либрето г. Б. Ђосића »Буди Бог с нама!«

Ма да је ово први конкурс ове врсте приређен код нас, успех је, с обзиром на број либрета, задовољавајући. Међутим филмска вредност велике већине либрета је испод просечне. Закони филма овде нису играли никакву улогу. Садржаји су већином слабо обрађени, без нарочите оригиналности. У либретима озбиљне садржине тежило се ка реализму, али врло површном, често и банијалном. Све је и сувише дилетантски.

Изабрани либрето г. Ђосића несумњиво је најбољи од свију и најближи филму, с обзиром и на могућност његове израде код нас. Аутор је очигледно био под велиним утицајем филмова Харолд Лојда и његовог имитатора Сефа. Дакле, једна Лојдијада или Сефијада. Међутим ипак не заслужује одређену му прву награду.

Ако се узме у обзир, да се приликом израде филма неће располагати савременим филмским техничким средствима, па, свакако и са одличном глумачком интерпретацијом, — онда без условно морамо тражити за филм прворедан либрето. А то не пружа либрето г. Ђосића. Изузев неколико места, и хумор је у њему површан. Само велике измене, брисање и допуњавање,

могу га спasti. Режија такође, зад, режија људи који нису ни учествовали у ма коме снимању

жија људи, који могу бити добри теоретичари, али не и добри редитељи, режија људи без икакве практическе филмске школе и, нај-

Надамо се да ће се о овоме убрзо уверити и ствараоци првог филма клуба филмофил. Ур.

Филм у свету

— Један амерички новинар крвних арабљанских коња и две открио је, да је право име Цеки старе спахије из Алжира, који су Кугана: Џон Леси Куган. Садашње од Валентина начинили одличног име дао му је Чарл Чаплин.

— Шарл Рај, који је још 1920 оставио Томаса Инса и почeo да производи сопствене филмове, сада се поново вратио у атеље у Кулвер Сити-у, као »звезда« за неколико комичних филмова.

— Чарл Чаплин мисли да ће Мери Пикфорд и Дугла Фербенксе у јулу завршити свој последњи филм, драму-комедију, коју је ће се бавити до краја априла. привремено назвао »Улица према Затим долазе у Париз и тамо ће, злату«, а која се догађа у Аласки. свакако, остати месец дана.

— Нита Налди »најфаталнија жена у филму«, (позната код нас из филма »Крвава аrena«), издржала је недавно у Њујорку једну тежу операцију. По оздрављењу продужиће да ради за »Парамунт«.

— Неколико новости о чувеним комичарима: Харолд Лојд отишao је у Њујорк на дужи одмор. Бен Турpin потписао је нов уговор за неколико година са Мак Сенетом. Клид Кук (»Дудуле«) напустио је филм, и сада ради као акробата-комичар у једном Њујоршком вариетеу. Мак Сенет од сада производи филмове искључиво за »Пате« у Њујорку.

— Када је Родолф Валентино требао да игра у филму »Крвава аrena«, добављена је из Шпаније читава квадриља, која је од Валентина начинила изврсног тореадора. За његову улогу у »Шенку« такође је добављено шест пуно-

— Немачка фирма В. Тера купио је и пласираће све филмове „United-Pickford“ продукције и у Југославији.

— Чарлс Чаплин довршио је свој најновији филм за „United Artist“.

— Редитељ Давид Грифит налази се сада у Паризу. Грифит ће свакако посетити и Рим.

— Еди Поло јунак многих авантуристичних, серијалних, филмова, предузео је пут око света, који ће трајати 7 година.

— Последњи број берлинског је ступио на филм 10 јуна 1919 часописа »Ди лихтбидбине« до- год. код „Fine Arts Studios“ пре- носи, да се између једне немачке дузећа. Његов први филм је „The партије и једног берлинског пре- Lamb“.

дузећа воде преговори, о изради једне серије филмова, који би садашњи жанр својих улога. Са- овој партији служили као пропа- гандно средство. У тим филмо- вима играло би неколико позна- тих филмских глумаца, а филмо- ви би се давали бесплатно вла- сницима биоскопа за приказ. И- сти часопис протестује против овог покушаја увођења политике у немачки филм.

— Скорашњој премијери нај- новијег филма Мери Пикфорд, „Розита“, у Берлину присуство- ваће — како један берлински лист јавља — и сама Мери Пикфорд.

— Дуглас Фербанкс први пут

Конкурс за ружноћу

Један амерички филмски ре- су учествовали на том конкурсу, жисер расписао је у Њу-Јорку режисер је изабрао једног, чија конкурс за најружнијег човека, је ружноћа прелазила већ у од- који би му био неопходан за вратност, заказавши му састанак једно филмско предузеће. Огласом за сутра дан по подне. Али су преко новина позвао је све »ре- тра дан најружнији међу ружни- флектанте« да у одређен дан и ма није дошао јер је још исте сат дођу у његов атеље. Од оних ноћи умро од рака, који га је егзemplара наказних ругоба, који већ дugo времена нагризао.

Светлеће филмске декорације

Уметник-декоратор В. Л. Ло- те врсте декорацији, најпростијих маков већ је неколико пута да- у техничком смислу, али која вао у филму врло ефектне, ори- ипак, дају максимум утиска на гиналне светлеће — флуоресцент- гледаоце, пружајући филму нове не — декорације. У току овога могућности. Стварања он је усавршивао, упро- Нарочито ће те декорације шавао, достижући све веће наћи широку примену у филмо- вима фантастичног садржаја, ко- ефekte.

Његови многобројни покушаји је се данас, због техничких те- у томе правцу, сада су довели шкоћа, веома ретко виђају на до открића новог начина изrade филмском платну.

Филмски трикови

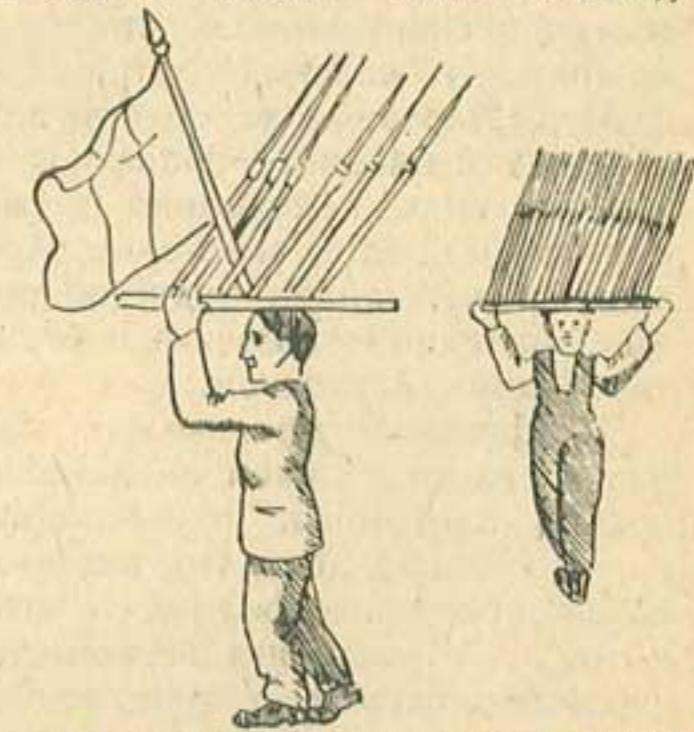
поједини филмски редитељи.

Често пута у филму су по- требне такозване «масен» сцене, т. ј. сцене у којима учествују по неколико стотина, хиљада и више лица. У појединим филмовима ове врсте, често пута саме те »масен« сцене више коштају

Како ми гледамо сцену дефиловања војске на филму. — Kako mi gledamo scenu defilovanja vojske na filmu.

Нарочити и опширен део филм- ске технике сачињавају филмски трикови. То је готово читава наука чије све тајне, или бар један део њих знају и, наравно по могућству чувају само за себе

... А редови војника су даске са имита- цијом горњих делова пушака.

предузећа, која их израђују, него сви остали делови филма, у то- лико пре, што је то, готово увек, у вези са већим, монументалнијим декором и огромном гардеробом тих маса.

Стога се и овде, ако је то икако могуће, употребљавају три- кови (један од тих трикова пред- стављају и три илустрације при- ложене овом напису).

Међутим како изгледа наличје те сцене: официр је на коњу...

У осталом већем делу филм- ске публике сасвим је свеједно, да ли је филм коштао милион или хиљаду долара, али се ипак да очарати и привући речима рекламе: да »у филму учествује ансансбл од 100.000 људи« и да су »декорације савршенства у филмској сценарији«.

Хоћу да постанем филмски глумац!

— Спољашност, употребљива и неупотребљива у филму —

У земљама, где је развијена филмска производња, секретари многобројних филмских предузећа, прегледајући пошту, налазе свакога дана читаве гомиле писама, у којима њихови аутори говоре о својој великој чежњи и неодољивој жељи да играју у филму. Наравно, да се огромна већина тих писама — баца у кош али се ипак неколицини пружа прилика, да или заиста остваре своју жељу, или да буду осиромашени једном заблудом и богатији једним истукством.

За филмску производњу код нас не може се рећи ни да је у повоју, али, ипак, то не значи, да и код нас нема тих одушевљених поклоника филма, са чежњама и неодољивим жељама за филмском глумом. У машти они себе, свакако, већ замишљају као »звезде«, сјајне као Присцила Дил, Мери Пикфорд, Дуглас Фербенкс, Конрад Фајт, Виљем Харт, итд. — и не знајући, не само како је баш тај пут до »звезде« мучан и трновит, већ и најосновније услове успеха у филмској глуми.

Урбан Гад, један од најпознатијих данских филмских редитеља, човек који је цео свој живот посветио филму, и тако стекао огромно истукство, написао је једно опширно дело, »Фilm, заобљеност ногу, даће већ дебеле његова средства, његови циљеви«, које поред своје практичне вредности за стручњаке, има интереса и за све оне, које интересују проблеми филма. Нарочито је интересантан део о условима потребним једном лицу, које тежи натраг, добиће профил као у пада се посвети филму као глумац. Очи не смеју бити отво-

то су у ствари практични савети свима онима, који болују од »синеманије« — како се, у последње време, назива чежња оних, који стално пред очима имају један циљ: да постане филмски глумац!

За сада, наводимо у преводу само један интересантнији одељак: »Спољашност, употребљива и неупотребљива у филму«.

»При пријему глумца и избору за улоге мора се, пре свега, имати толико искуства, да се може одмах проценити, да ли је спољашност дотичне или дотичног погодна за филмска снимања. Није доволно, ако он или она добро изгледају на обичној фотографији.

Нико не посматра фотографију са више неповерења, наго филмски редитељ. Јер један човек, који на фотографији има пријатну спољашност, успело и лепо лице, може на филму да рђаво изгледа.

Од важнијих физичких погрешака не сме се имати нарочито једна: угојеност. Већ и најмања наклоност ка овој особини — која иначе у обичном животу дотичној особи добро стоји — може бити у филму фатална. Изгледа, као да филм даје оптичку развученост. У опште, може се рећи, свака својственост лица или фигуре показује се на филму у појачаном облику. Само мала нога; мало савијени нос, изгледа као нос у сове. Ако неко има сразмерно велики размак између носа и уста, филм ће то показати у повећаном облику; ако неко има мало повучену браду ако неко има мало повучену браду пагаја. Очи не смеју бити отво-

рене боје, нарочито отворено плаве боје, јер на филму изгледају беле, пошто отворено плава боја врши само минималан активничан утицај на негатив. Стога и највећи глумачки геније не може имати потпун успех на филму, јер они дају израз слепоће.

У колико је зеница тамнија, у толико је већи сјај, који излази из ока на филму. Густе и дуге трепавице појачавају тај утисак. Сјај и снага погледа најважнија је код старијих особа, међу којима се у опште могу наћи највише карактерних типова.

Уста треба да су мала, али не и сувише мала. Зуби не смеју бити неправилни и покварени, јер су као такви весници прозе, која не може да допринесе илuziji једне љубавне сцене. Уво треба да је такође мало, ма да то није неопходно, јер се мало веће уво да згодном фризуром покрти. Нос — нарочито код дама — не сме бити велики и не сме имати приметно задебљење при врху, ма да се и то, у неким случајевима, добрим шминком може поправити. Треба имати на уму, да свако сагибање главе, приликом снимања, продужава линију носа. Брада треба да буде и болујете од »синеманије«, ваше чврста и мека; мала рушица у огледало и мало и велико, у погледу и на филму изгледа врло дражесно.

И сувише уска лица нису подготвљана за филмска снимања. Карактерно, мало широко лице са правилном лобањом, чије се форме не виде, већ само наслућују, најпогоднија је основа за филмско снимање.

За улоге средње старости могу се обично наћи прави типови. За карактерне улоге не сме се узимати и сувише младе особе. Свака особа, која хоће да буде носиоц карактерне улоге, мора да буде довољно стара, најмање толико, колико је у обичном животу требала да се развије; да је проживела живот и свој карактер стабилизирала. Није овде реч само о карактеристици лица, већ и целе особе. Ако је глумац проживео живот са свима његовим препрекама, а има зрелу младост или је прилично стар, имаће и у покретима целе његове особе онај стабилни ауторитет и снагу, коју не може да изрази младост.

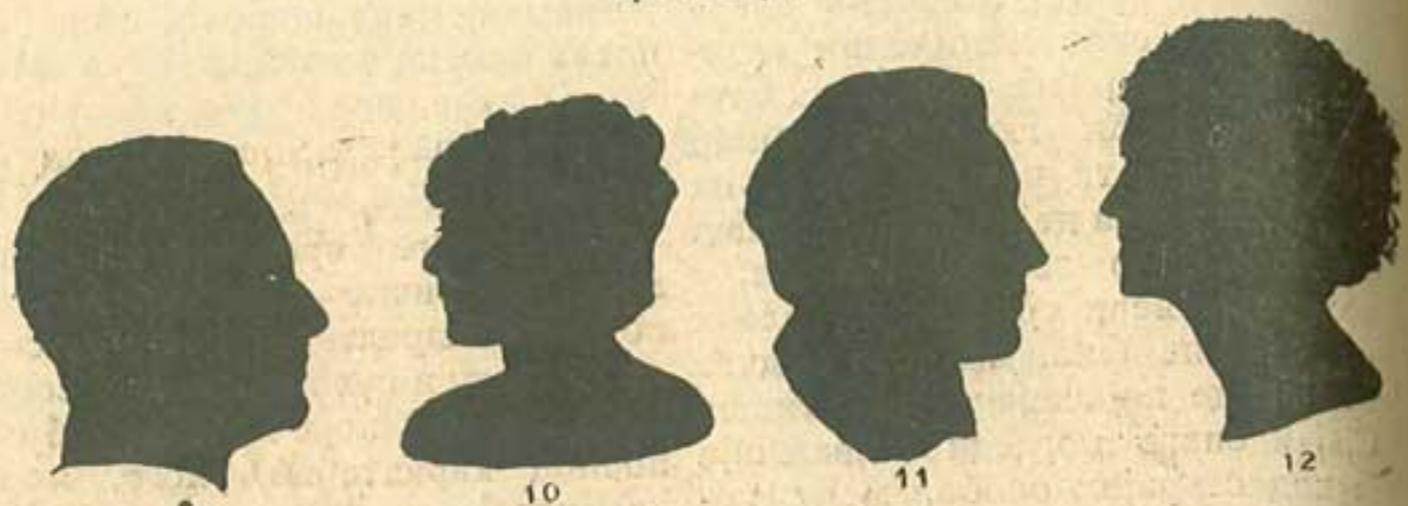
Није тешко — готово се може рећи: на жалост — наћи особе, које је живот руинирао. Црте лица у којима лежи обележје горког живота пуног искуства, дају најбољи драматски утисак на филму.

Ето, па сад питајте ви, који болујете од »синеманије«, ваше чврста и мека; мала рушица у огледало и мало и велико, у погледу и на филму изгледа врло верењу: јесте ли рођени да постанете филмска звезда, или не.

„Comoedia“ се може добити у свима књижарама и код свих продајаца новина. Поједини број 4 динара.

Конкурс силуeta

— Трећа серија —

Који су ово филмски уметници? — Koji su ovo filmski umetnici?

Конкурс силуeta има 12 представља. Јмена оних, који су смо објавили, по погоде за поједине уметнике, завршетку конкурса читалац, који објавићемо 14 дана по завршетку жели да учествује у конкурсу, конкурса, докле ћемо и одговоре треба да нам пошаље одговор, примати. Најпотпунијима и најодносно мишљење, које филмске бржима биће додељене најглумце свака поједина силуeta чите награде.

Фilm у Белгији

У времену, када је у многим их, после курса, запосле у филмским земљама филмска производња у ска предузећа са добром наградом сталном напретку, у Белгији она Ови верују, губе време, новац и постепено али сигурно опада. одвикавају се од рада. Има међу Филмско предузеће »Белж«, од њима несумњивих и одличних кога се много очекивало, сада је талената, али, изгледа, да је најсвоју делатност свело на минимум. већем делу судбина да тако Од трију предузећа у Лијежу два усахну, не пласирајући своје су банкротирала, а треће је, услед способности.

Нема наде, да ће се овакво недостатка довољних материјалних средстава, престало да ради. Али све то није утицало, да се Белгији поправити, највише са филмски ансанбл бројно смањи. На против. Велики број филмских школа свакога месеца лиферију нове и нове службенике филма. За суму од 100 франака месечно, ове школе обећавају својим ученицима, не само да их упуте у предузећа.

Нема наде, да ће се овакво стање филмске производње у Белгији поправити, највише са обзиром на то, што су белгиски капиталисти, научени истукством, веома скептички расположени према разноврсним и примамљивим плановима и пројектима директора појединих филмских

У филму „Уништени град“, који ће се приказивати идуће филмске сезоне има и једна сцена у којој се руши позната Ајфелова кула у Паризу. Наравно, ово је само филмски трик (употребљен је метод минијатуре), али је ипак, како читаоци виде, сцена веома успела.

Техника француског филма

Ајфелова кула се руши

Филмске уметнице у спорту

Фilm и спорт, то су две најомиљеније уметности данашњице. Filmofili су спортисте. Спортисте су filmofili. И велики број филмских уметника су одушевљени спортмени. Међу њима се убраја и дражесна звезда Голдвин предузећа, Хелена Хедвик. Али, изгледа, да има и још један разлог писати спорске активности: Хедвик је наклоњена гојазности. Недавно је она

имала осам месеци одсуства. Бавећи се разноврсним спортовима за тих осам месеци, Хедвик је успела да олакша за читавих 11 килограма! Немојте се чудити, јер ту је била добра воља и истрајност. А затим је имала и специјалне професоре за: бокс, фудбал, мачевање, пешачење, трчање.

Лепоте у филму

Некадашња партнерица Дугласа Фербенкса, Елен Перси, ангажована је за предузеће Фокс за једну серију његових комичних филмова. — Nekadašnja partnerka Duglasa Ferbanksa, Elen Persi, angažovana je za preduzeće Foks za jednu seriju njegovih komičnih filmova.

Мали Театар

О циљу Малог Театра који ће почети дејствовати наредне сезоне, писано је већ у једном од прошлих бројева „Сомоедије“. Овом приликом напоменућемо само о декорацијама Малог Театра.

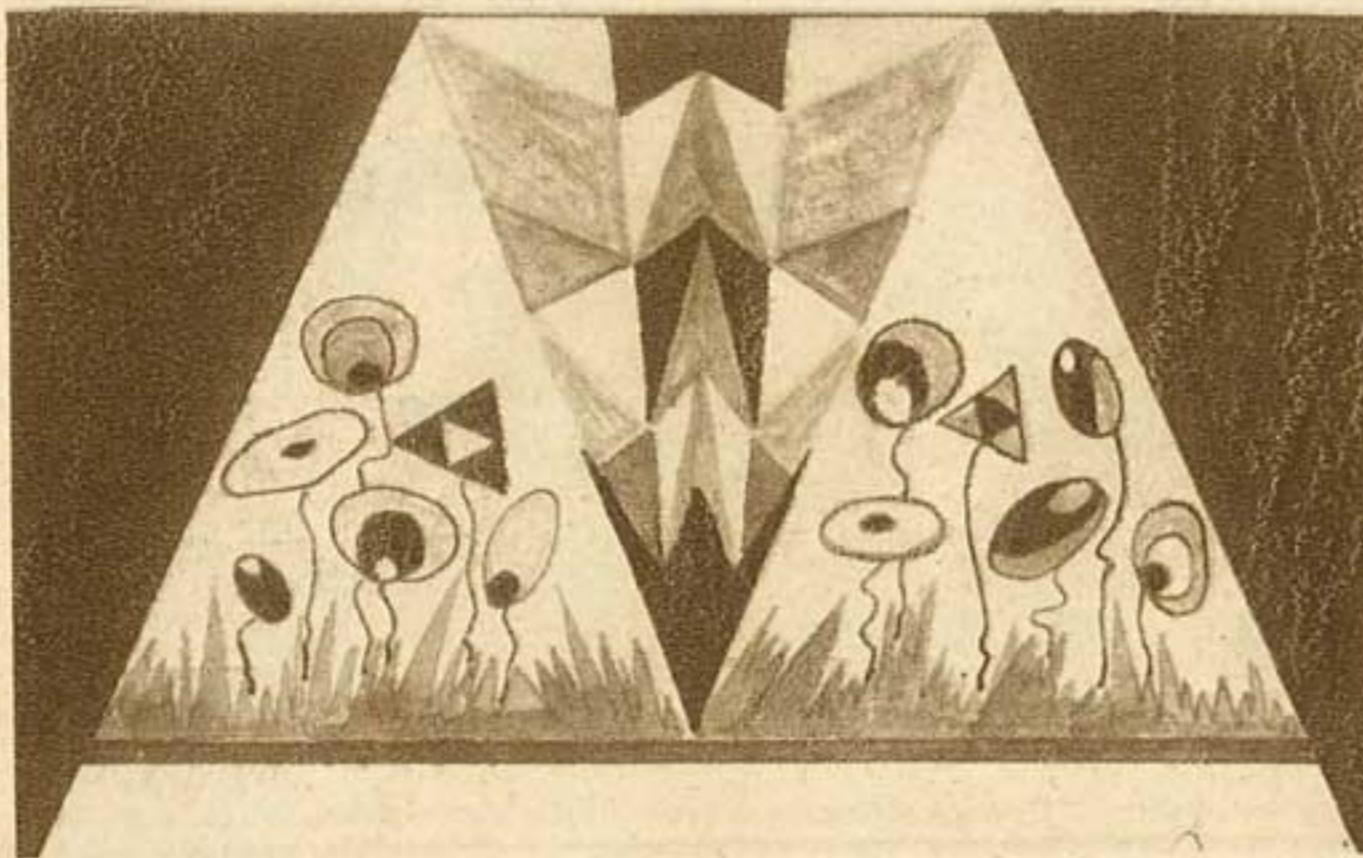
Код нас се већином декор на бини представља као слика, што врло често нарушава хармонију игре на позорници. Декор не треба и не сме да буде слика, већ скуп боја које дају одговарајућу хармонију игри, и угодно делују на гледаоца.

Пред декорацијом не сме никад да се изгуби глумац, већ напротив, да се истакне, али увек и само у хармонији са целином.

Мали Театар имаће за циљ да изнесе испред нашу публику, поред најновијих комада домаћих аутора и модерне декорације. Тиме ће исправити грех београдског Народног Позоришта које врло ретко даје нове домаће ауторе, и за-

Скица од г. Коњевода за костим балета „Татарска игра“.

Скица од г. Коњевода за декор комада С. Хедине (псеудоним Једног нашег писца): „Пролеће“; скица је за балет „Интермеко.“

Школа за ритмику и пластику

Г-це Софија Цветичанин и Вукосава Ивковић, најбоље ученице Школе за ритмику и пластику која је дала успешни концерат у Манежу 11 маја.

Народно Позориште у Скопљу

Један изврсни комичар

Г. Ђорђевић: (1) „студија гримасе,“ и (2) улога будале у „Богојаевљенској ноћи“ од Шекспира.

Кроз сликарске салоне

Изложба г. Пастухова

Изложба г. Пастухова је потпуно успела.

Г. Пастухов је млад човек, пред њиме је још цео век и откривена су му сва поља да би временом могао постати у правом смислу портретиста, и то од бољих.

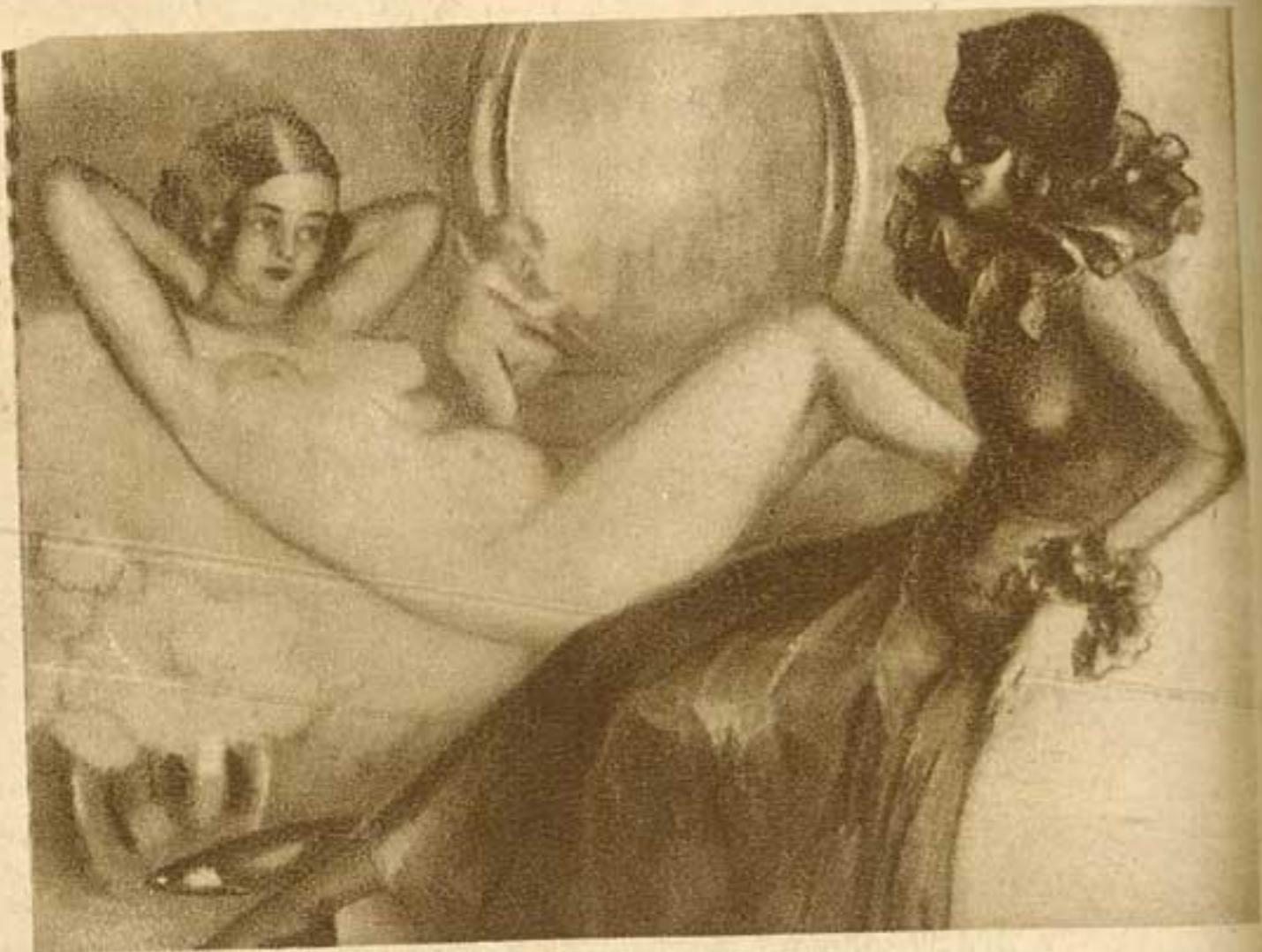
Студирао је у Кијеву (Русија) код професора Мурошког, и за сада је још у форми те школе, строго конвенционалне.

Његови цртежи и крохи врло су добри, слободно рађени са разумевањем. Од слика масним бојама рађених, најбоља је мртва природа; тоналитет као и композиција.

М. Ј.

Портре г-ђе M. Котларов, од г. Пастухова.

„Le contraste“ од г. Пастухова.

Вариетети

Вариете „Касина“

Мајски програм у београдском вариетету »Касини« изврстан је и по својој атракцији вредности и необичној разноврсности и занимљивости.

Liberte Duo — холандска игра.

Многобројне тачке балетских, енглеских, руских, холандских, салонских и жокеј игара; симпатична De la Roche, интерпретаторка француских песама; Klaska — индијски факир са експериментима који се оснивају на источњачким религиозним мотивима (жив закопан); духовити домаћи куплетиста г. Миле Михаило-

Albert Krenvoord, шампион бокса.

Г-џа Лепа Петровић.

вић са својим пригодним песмама.

Ведете програма су г-џа Л. Петровић балерина (б. ученица балетске школе у Загребу), Mac Turg — комички светски жонглер и ексалибриста. А као

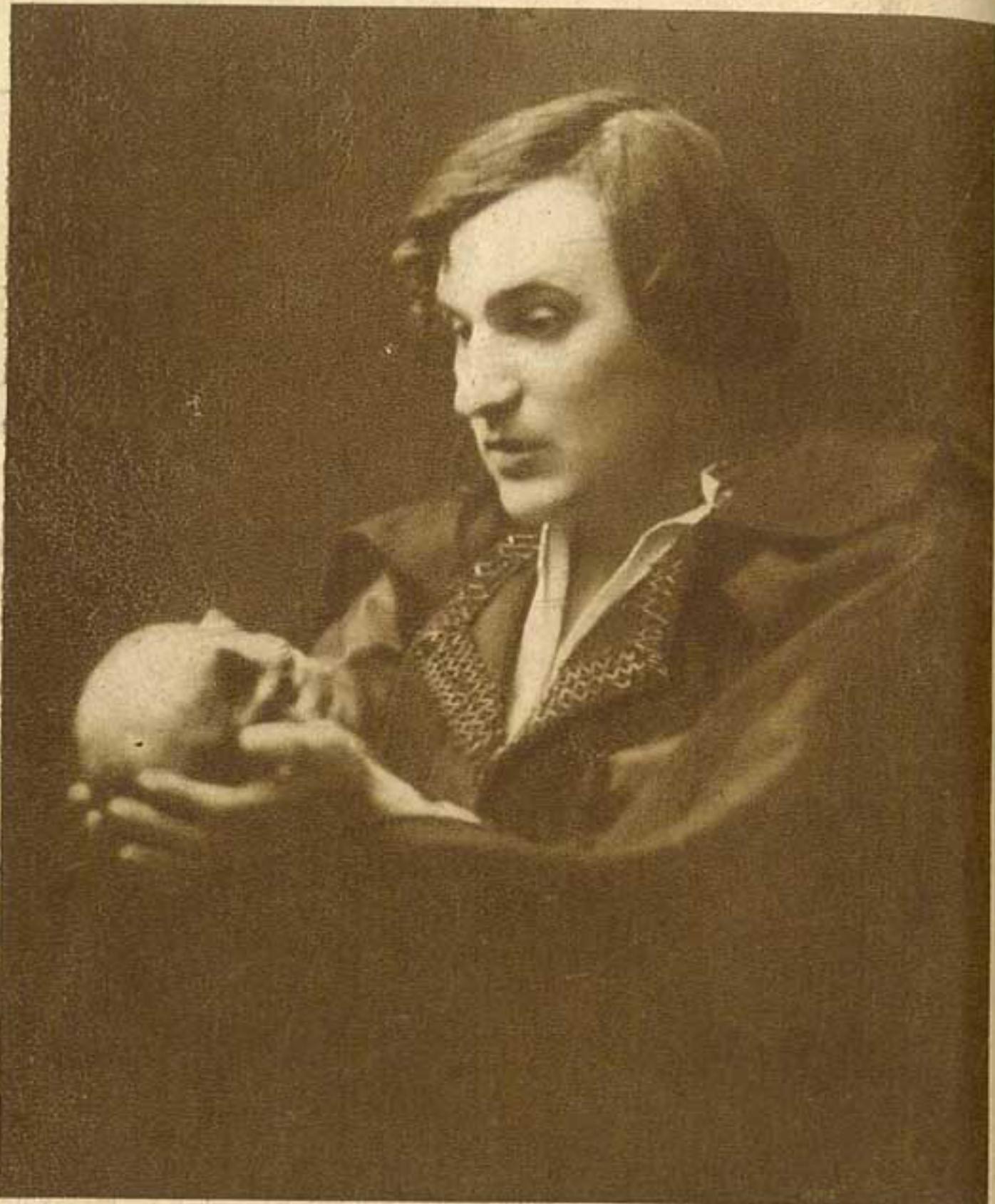

Mac Turg — комични жонглер.

новитет за другу половину маја је новоангажовани шампион бокса (63 килограма тежак) Albert Krenvoord који тражи противнике који желе да се огледају са њим на јавном мечу сваког вечера на kraju програма.

Мајски програм вариетеа »Касина« заслужује сваку пажњу, јер је један од најбољих ове сезоне.

Гостовање г. Павића у Београду

Г. Јосип Павић, члан загребачког Казалишта, гостовао је са великим успехом средином прошлог месеца у скопљанском Народном Позоришту, у улогама Хамлета и Отела. Г. Павић као Хамлет. — G. Josip Pavić, član zagrebačkog Kazališta, gostovao je sa velikim uspehom sredinom prošlog meseca u skopljanskom Narodnom Pozorištu, u ulogama Hamleta i Otelja. G. Pavić kao Hamlet.

Одговорни уредник Н. Трајковић, Скопљанска 18. — Власник за Иадавачко Удружење „Илустрација“ Иван Эрнић, директор „Илустрованог Листа“. — Тијфлрук и офсет штампа Графичког Завода „Макарије“ А. Д. Београд—Земун